

METSÄNEUVOSTON KOKOUSMUISTIO 1/2015

Aika: 23.3.2015 klo 8.30–10.30 (kahvia tarjolla klo 8.00)

Paikka: Valtioneuvoston juhlahuoneisto, Etelä-Esplanadi 6

Osallistujat:

Tiina Rytilä, MMM, pj.

Juha Hakkarainen, MTK r.y.
Tapio Hankala, Metsänhoitajaliitto ry
Maria Isolahti, Oulun 4H-piiri
Juha Mäkinen, Metsähallitus
Jari Kostama, Energiateollisuus ry
Kai Merivuori, Suomen Sahat ry
Håkan Nystrand, METO - Metsäalan
Asiantuntijat ry
Juha Ojala, MMM
Leena Paavilainen, Luonnonvarakeskus
Matti Peltola, Koneyrittäjien liitto ry

Ilari Pirttilä, Metsämiesten Säätiö
Anders Portin, Suomen Metsäyhdistys ry
Eeva Primmer, Suomen ympäristökeskus
Ari Eini, Suomen metsäkeskus
Liisa Rohweder, WWF Suomi
Jouni Väkevä, Metsäteollisuus ry
Reima Sutinen, TEM
Timo Tanninen, YM
Tapani Tulkki, Suomen Partiolaiset - Finlands
Scouter ry
Kirsti Vallinheimo, VM

Marja Kokkonen, MMM, pääsihteeri
Katja Matveinen, MMM, sihteeri

Asiantuntijat:

Matti Mäkelä, MMM
Annukka Valkeapää, WWF Suomi

Kari T. Korhonen, Luonnonvarakeskus

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 8.35. Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

2. Metsäneuvoston edellisen kokouksen pöytäkirja

Kokousmuistion 5 (liite 1a) osalta muutettiin muotoilua seuraavasti: Tuotiin esille, että markkinoilla tulee varmistaa tasapuolinen kilpailu.

Kokousmuistiot 5 ja 6 (liite 1) hyväksyttiin em. muutoksella.

3. Valtiosihteeri Rytilän ajankohtaiskatsaus

Valtiosihteeri Tiina Rytilä toivotti Ilari Pirttilän tervetulleeksi metsäneuvoston jäseneksi.

Maatalouskomissaari Hogan, jonka alaisuuteen metsäasiat kuuluvat, oli käymässä Suomessa. Metsäasioiden osalta keskusteltiin kestävä metsätalouden rahoituslaista (kemera). Suomi on lähettänyt kemeran notifioitavaksi, ja menossa on pääosastojen välinen konsultointi. Kauppapolitiikka-, kilpailu- ja maatalouspääosastoilla ei ole ollut huomautettavaa. Ympäristöpääosasto sen sijaan halunnee kysyä jotakin. Hogan vakuutti, että prosessi viedään nopeasti eteenpäin, mikä on meille hyvä uutinen.

Metsähallitus isännöi Rovaniemellä tapaamista, jossa oli mukana kaksi henkilöä Hoganin kabinetista ja yksi maatalouspääosastolta. Tapaamisessa keskusteltiin käytännön asioista ja saatiin välitettyä hyvää informaatiota. Keskustelut olivat hyödyllisiä.

Valtioneuvoston asetus kemeraista on lausunnoilla 8.4. asti. Ministeriön asetuksella tarkennetaan ylemmän asteisia säädöksiä. Kun komissio on hyväksynyt notifioinnin, voidaan uusi laki saattaa voimaan uudella asetuksella. Tavoitteena on saada laki mahdollisimman nopeasti voimaan.

Keskustelussa kiitettiin ministeriä aktiivisesta roolista kemeran eteenpäin viemisessä ja Marja Hilska-Aaltosta hyvästä valmistelusta. Toivottiin, että myös kotimaassa saadaan asia etenemään nopeasti. Todettiin, että nykyisen kemerarahoituksen myöntövaltuutta lisättiin lisätalousarviossa, mikä helpotti rahoitustilannetta. Pienpuun energiatukea (petu) on käyttämättä. Petu-raha pyritään siirtämään syksyllä lisätalousarviossa kemeraan.

Todettiin, että Suomen metsäkeskuksella on uusi organisaatio, jossa on kolme tulostavasti prosessia. Prosessien vastuujohtajiksi on nimitetty Anna Rakemaa, Anssi Niskanen ja Jorma Tolonen. Otso pyritään yhtiöittämään ensi vuoden alussa, kun sen talouden tervehdyttämistoimet on saatu toteutettua.

Soidensuojelun täydennysohjelma on mennyt eteenpäin valtion soiden osalta. Valtioneuvostossa on maalis-huhtikuussa tarkoitus päättää noin 6000 hehtaarin valtion maiden suojelusta Etelä-Suomessa. Tästä 5000 hehtaaria on tarkoitus toteuttaa luonnonsuojelulain kautta ja noin 1000 hehtaaria Metsähallituksen omilla päätöksillä. Asiasta on maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön välillä yhteinen näkemys.

4. Mikä on Suomen metsien ekologis-taloudellinen hakkuupotentiaali?, Annukka Valkeapää, WWF Suomi

Annukka Valkeapää esitteli Suomen metsien ekologis-taloudellista hakkuupotentiaalia koskevaa laskelmaa (liite 2). WWF:n tilaama laskelma julkistettiin helmikuun alussa. Reunaehdot on asetettu WWF:ssä ja Gaia Consulting on tehnyt laskelmat. Ajatuksena oli tuottaa alustava laskelma inspiraatioksi. Toivotaan, että asia otetaan jatkossa huomioon, kun tehdään arvioita kestävästä hakkuupotentiaalista.

Kysyttiin, tehtiinkö arviota laskelmien reunaehtojen toteutuksen kustannuksista. Vastattiin, että ei tehty, mutta sellainen olisi hyvä tehdä tarkastellen asiaa monesta näkökulmasta.

Kysyttiin jalostusarvosta ja tuotiin esille, että jalostusasteen osalta kehitys on ollut laskeva ja että perusteellisuuden pitää olla kannattavaa, jotta uutta liiketoimintaa voidaan rakentaa. Vastattiin, että WWF:n näkemyksen mukaan T&K-panoksia ja investointeja tulisi saada uusiin tuotteisiin.

Tuotiin esille, että laskelmille asetetut reunaehdot olivat tiukat. Esimerkiksi 17 % suojelua alueellisesti ja luontotyypeittäin tuntuu kovalta vaatimukselta. Tuotiin esille, että puolet uhanalaisista lajeista on

lehtolajeja, mutta lehdot edustavat vain yhtä prosenttia lajistostamme. Vastattiin, että sama prosentti kaikilla luontotyypeillä ei ole tarkoituksenmukaista, mutta laskelman lähtötiedoissa piti tehdä selkeät ja yksinkertaiset reunaehdot. Todettiin myös, että kansainväliseen biodiversiteettisopimukseen liittyvä 17 %:n suojelutavoite kattaa suojelualueiden lisäksi myös muita alueita, joilla biodiversiteetti otetaan huomioon, kuten retkeilyalueet ja kaavojen suojeluvaraukset. Nagoyan osapuolikokouksessa annetaan kansallisesti väljyyttä toteuttamiseen.

Tuotiin esille, että viime vuosina on puhuttu kasvusta ja taloudesta, mutta hyvin vähän ekologisista reunaehdoista. Ekologiset reunaehdot on tärkeä pitää keskustelussa, koska suurin osa metsistämme on talouskäytössä. Tuotiin esille, että ekologinen kestävyys on osa metsien kestävästä käytöstä. Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi tarvitaan vielä työtä, koska metsäluontomme köyhtyy yhä, vaikka köyhtyminen ei olekaan enää niin nopeaa. Pidettiin siten hyvänä, että on tehty laskelma tästä näkökulmasta.

Keskustelussa todettiin, että raportin johtopäätöksissä nostetaan esille monia tärkeitä asioita, muun muassa suojelumäärärahat. Nämä määrärahat ovat vähenemässä olennaisesti, mikä on ristiriitaista asetettuihin tavoitteisiin nähden. Toivottiin, että metsäneuvosto olisi yksimielinen riittävän rahoituksen turvaamisesta METSO-ohjelmaan.

Raportilla haluttiin herättää keskustelua ja kannustaa tekemään laskelmia tilanteessa, jossa samaan aikaan pitäisi lisätä puun käyttöä ja hakea biodiversiteettiä parantavia toimia. Tuotiin esille, että tulos oli positiivinen, koska näinkin tiukoilla reunaehdoilla metsämme kestäisivät laskelmien mukaan nykytasoa hieman suuremmat hakkuut. Toisaalta tuotiin esille, että kaikkien tavoitteiden yhtäaikainen saavuttaminen on haasteellista.

5. Valtakunnan metsien inventoinnin (VMI 11) keskeiset tulokset, Kari T. Korhonen, Luke

Kari T. Korhonen esitteli edellisellä viikolla julkistettuja VMI 11:n tuloksia metsävarojen ja hakkuumahdollisuuksien osalta (liite 3). Laskelmat kuvaavat teknis-taloudellista mahdollisuutta, mutta niiden toteutumiseen ei oteta kantaa. Laskelmien taustalla ovat nykyiset metsänhoitosuositukset ja suojelualueet (13 % FAO:n määritelmän mukaisista metsistä, lisäksi rajoitettua käyttöä). Puun käytön lisäys olisi puuvarojen puolesta mahdollista, mutta eri puutavaralajien löytäminen voi muodostua ongelmalliseksi.

Kari T. Korhonen toi esille, että on hyvä tehdä vaihtoehtoisia laskelmia, mutta ekologis-taloudellisen hakkuupotentiaalin laskelmat tulisi tehdä alkuperäisistä aineistoista. Johtopäätökset eivät ole kovin luotettavia, kun laskelmat on tehty käyttäen silloisen Metlan laskemia suuralueiden summia.

Kiitettiin Lukea hyvästä työstä ja todettiin, että VMI:n tuottama tieto on perustietoa, jota on tärkeä saada myös jatkossa. Tulokset ovat rohkaisevia myös puumäärän suhteen. Vaatii kuitenkin paljon, että kaikkia metsiin kohdistuvia tavoitteita saadaan toteutettua.

6. Keskustelu metsien kestävästä hakkuupotentiaalista

Keskusteltiin kohtien 4 ja 5 esityksistä.

Jouni Väkevä toi esille, että metsästrategiassa sovittu runkopuun käytön tavoite on 80 miljoonaa kuutiometriä, toisin sanoen lisäystä nykyiseen olisi 15 miljoonaa kuutiometriä. Tukkipuun hakkuuta voitaisiin VMI-laskelmien mukaan lisätä kymmenen miljoonaa kuutiometriä ja muuta runkopuuta kuusi miljoonaa kuutiometriä (liite 4). Kuitupuu muodostaa tästä suurimman erän. Kestävään tasoon verrattuna lisäysvaraa on kuusi miljoonaa kuutiometriä ja tiedossa olevia investointeja on 6,5 miljoonan kuutiometrin verran. Kaikki on siis tulossa käyttöön. Kuitupuulla ja tukkipuulla on omat markkinansa, eikä nykyisellä hintatasolla

tukkipuuta siirry muuhun runkopuukäyttöön. Näin ollen sahausta voitaisiin lisätä kymmenellä miljoonalla kuutiometrillä. Toivottiin, että strategialla saadaan parannettua toimintaympäristöä siten, että sahatavara saadaan liikkeelle ja vientiin.

Todettiin, että lahopuun lisääntymisen taustalla ovat vahvasti nimenomaan uudet metsänhoitosuositukset. Uudistusalojen puustossa näkyy selvä nousu 1990-luvulla, mutta kehitys on sittemmin pysähtynyt ja 2000-luvun alun jälkeen uudistusaloille jätetty puusto on ollut samalla tasolla. Toinen vaikuttava tekijä ovat hoitorästit: metsiä kasvatetaan harvemmillä harvennuskerroilla ja poistumaa kertyy sitä kautta. Sekä käyttöpuun että lahopuun määrää voidaan kasvattaa, kun tehdään oikeita asioita oikein. Tavoitteet eivät siten ole ristiriitaisia.

Kysyttiin, onko VMI-laskelmissa ajateltu ilmastonmuutosta ja sitä, miten talvet tulevat muuttumaan. Suuri osa kasvun lisäyksestä ja siten hakkuumahdollisuuksista on turvemaiden, jotka ovat korjuukelpoisia vain talvella. Kyse ei ole vaan puun hinnasta, vaan myös siitä, saadaanko puu markkinoille. Vastattiin, että kasvavat hakkuumahdollisuudet eivät ole pelkästään turvemaiden varassa, vaikka suuri osa niistä onkin siellä. Korjuuolosuhteet ovat erilaiset ja korjuukalustoon tulisikin investoida.

Tuotiin esille, että puureservejä on kertynyt 30–40 vuotta. Vuosittaiset hakkuumäärät voisivatkin olla kestävää hakkuumäärää korkeammat, kun puureservit on otettu huomioon. Todettiin, että tilakohtaisesti hakkuumahdollisuus ei aseta rajoja käytölle. Säästöjen hakkaamisesta keskusteltiin paljon metsästrategiaa laadittaessa, mutta tavoitteita asetettaessa vaikuttivat myös muut tavoitteet.

Tuotiin esille, että jos metsien rakenne olisi nykyistä parempi kasvun kannalta, päästäisiin 120 miljoonan kuutiometrin kasvuun. Metsästrategiassa mainittu pitkän aikavälin tavoite on 120–130 miljoonaa kuutiometriä, mikä vaatisi voimakasta panostusta kasvua edistäviin toimenpiteisiin, kuten lannoitukseen.

Todettiin, että kaikkia kysymyksiä pohdittiin metsästrategian tavoitteita asetettaessa. Teknis-taloudellinen potentiaali saatiin Metlan laskelmista ja metsänhoitosuositukset otettiin huomioon. Reunaehdoja asettivat biodiversiteettistrategia ja ilmastotavoitteet, minkä vuoksi runkopuun hakkuutavoitetta laskettiin reilusti kestävästä hakkuumahdollisuudesta. Todettiin, että metsävarojen riittävyys ei kuitenkaan ole ongelma.

Tuotiin esille, että Gaian laskelmissa oletettiin, että suojeltavat metsät ovat samanlaisia kuin metsät keskimäärin, mikä ei pidä paikkansa. Kun suojelu kohdentuu puustoisimpiin alueisiin, vaikutus on suurempi kuin WWF:n raportissa. Tuotiin esille, että Kansallinen metsäohjelma 2015:aa varten tehtiin laskelmia, joissa oletettiin suojelutason nousevan 5 %:iin Etelä-Suomessa, mutta VMI-laskelmia ei ole tehty yhtä suurilla suojeluprosenteilla kuin Gaian laskelmissa on käytetty.

Ehdotettiin, että tehtäisiin kolmas laskelma, jossa on yhdistetty ekologinen ja taloudellinen kestävyys.

7. KMO 2015 -seurantaraportti 2014, Marja Kokkonen, MMM

Marja Kokkonen esitteli KMO 2015 -seurantaraporttia (liitteet 5 ja 5a). Raportilla suljetaan KMO 2015.

Keskustelussa tuotiin esille metsänhoitotöiden yksikkökustannusten huolestuttava kehitys, joka vaikuttaa negatiivisesti kannattavuuteen kannalta negatiivista. Kaikki yksikkökustannukset ovat nousseet työajasta riippumatta.

Tuotiin esille, että yksityistieavustuksen määrä nousi eduskunnassa ja on tälle vuodelle viisi miljoonaa. Korjataan määrä raporttiin.

Hyväksyttiin vuoden 2014 KMO 2015 -seurantaraportti.

8. Tilannekatsaus KMS 2025:n toimeenpanoon, Marja Kokkonen, MMM

Marja Kokkonen esitti tilannekatsauksen KMS 2025:n toimeenpanoon (liite 6). Kesäkuun metsäneuvostoon tuodaan täsmennetty toimeenpanosuunnitelma.

Todettiin, että työn alkuun on päästy nopeasti. Hankkeissa edistetään tärkeitä asioita. Todettiin, että rakenne on hyvä, kun hankkeita on vain 11.

Tuotiin esille, että teollisuuden näkökulmasta kärkihankkeita ovat ne, jotka edesauttavat puun markkinoille saamista, kun puun käytön odotetaan nousevan noin kymmenellä miljoonalla kuutiometrillä. Kannustejärjestelmän uudistaminen on jatkossa tärkeä, mutta ei niin kiireinen.

Todettiin, että kaikkia hankkeita ei aloiteta samalla intensiteetillä. Tänä vuonna pitää panostaa erityisesti metsävaratietoa ja metsien rakennetta koskeviin hankkeisiin.

Tuotiin esille, että hankkeissa on ohjausryhmiä, mutta olennaista on myös, että kokonaisuuden tarkasteluun on olemassa työrukkana. Todettiin, että työvaliokuntaa on ajateltu tähän tehtävään. Lisäksi tarvittaessa voidaan perustaa muitakin ryhmiä.

Todettiin, että hallitusohjelmassa ei tarvitse lukea muuta kuin metsästrategian toteuttaminen ja sitoutuminen siihen.

9. Metsäneuvoston toimintasuunnitelma 2015, Marja Kokkonen, MMM

Marja Kokkonen esitteli metsäneuvoston toimintasuunnitelmaa vuodelle 2015 (liite 7). Tänä vuonna on tärkeä saada KMS:n ja tulevan hallitusohjelman mukaiset linjaukset liikkeelle. Metsäneuvostoa on täydennetty tähän kokoukseen ja otettu huomioon Tapion roolin muutokset. Kesällä asetetaan uusi metsäneuvosto.

Keskusteltiin ydinviesteistä. Tuotiin esille, että metsät ovat Suomelle ratkaisu ja muokattiin ensimmäistä viestiä sen mukaisesti: Metsät Suomen tärkeimpänä uusiutuvana luonnonvarana ovat biotalouden moottori ja ratkaisu kansalliseen vaurastumiseen. Lisäksi ehdotettiin lisättäväksi sana ”kestävä” biotalouden yhteyteen.

Tuotiin esille, että osa viesteistä on suunnattu alalle sisäänpäin. Kansalaisnäkökulma voisi näkyä viestinnässä enemmän: Suomen metsiä käytetään monipuolisesti, niitä hoidetaan hyvin ja biodiversiteetin eteen tehdään töitä. Ensimmäisessä kohdassa esitetty viesti metsistä tärkeimpänä uusiutuvana luonnonvaranamme ja siten biotalouden moottorina on tärkeä. Se sisältää ajatuksen, että biotalous ei ole vain immateriaalista arvonnäkökulmaa, vaan biotalouden moottorina on kestävä uusiutuva luonnonvara. Todettiin, että viestit ja kohderyhmät on syytä täsmentää aina viestittäessä. Päätettiin lisätä sanat ”kohderyhmät huomioiden” kohtaan, jossa puhutaan siitä, miten viestitään.

Ehdotettiin lisättäväksi viestien otsikkoon sana ”kasvu”: Metsästrategia tukee metsäalan kasvua ja uudistumista tulevaisuuden alana.

Tuotiin esille, että monimuotoisuuden huomioimista koskeva viesti on laimea. Monimuotoisuuden osalta viestin pitäisi olla aktiivisempi: edistää, turvata tms. Päätettiin korvata sana ”huomioiden” sanalla ”turvaten”.

Lyhennettiin otsikon toista viestiä: Metsäala laati ja toteuttaa strategian yhdessä. Päätettiin vaihtaa kuudennen viestin sana ”uudistuva” sanaan ”monipuolinen”, koska uudistuminen tulee esille muissa

viesteissä ja koska monipuolisuus on tärkeä viesti. Työpaikkoja ei ole tarjolla vain taitaville, vaan monentasoisille osaajille: Monipuolinen metsäala tarjoaa työpaikkoja osaajille eri aloilta.

Tuotiin esille, että ministeriö on vain yksi toimija viestinnässä. Keskeistä on, että metsäneuvoston viesti on yhdensuuntainen. Kaikilla on parannettavaa siinä, että viedään yhteistä viestiä eteenpäin.

Keskusteltiin termeistä metsäala, biotalous, metsäbiotalous ja metsiin perustuva biotalous. Tuotiin esille, että metsäala ja biotalous ovat epämääräisiä käsitteitä ja että biotalous perustuu suurelta osin metsiin. Toisaalta metsäbiotaloutta ei pidetty hyvänä terminä. Toiseen kohtaan päätettiin vaihtaa ”metsäalan” tilalle ”metsiin perustuva biotalous”: Metsiin perustuva biotalous kasvaa... Metsäala-sanan käyttöä otsikossa mietitään vielä tarkemmin.

Ehdotettiin, että uusi metsäneuvosto pitäisi kokouksen, jossa keskusteltaisiin yhteisestä tilannekuvasta. Ideaa kannatettiin.

Hyväksyttiin metsäneuvoston toimintasuunnitelma ydinviestejä koskevilla muutoksilla.

10. MSO:n tilannekatsaus, Reima Sutinen, TEM

Reima Sutinen kertoi MSO:n tilanteesta (liite 8). MSO:n toteuttaminen loppuu syyskuussa. Todennäköisesti toiminta kytkeytyy jatkossa biotalousstrategiaan, mutta riippuu hallitusohjelmasta, käykö niin. Todettiin, että metsäneuvostolle voisi jakaa biotaloutta koskevan non paperin.

11. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

12. Seuraavat kokoukset

- 10.6. klo 9-11 (Valtioneuvoston juhlahuoneisto)

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 10.30.